

ISO 26000

En standard om socialt ansvarstagande

Anna Linusson, miljöchef Stockholms läns landsting
Ordförande Svenska ISO 26 000 kommittén
Ordförande Internationella myndighetsgruppen

Bakgrund - stora globala utmaningar

- Vi är beroende av **sinande resurser**; olja, rent vatten, produktiv mark.
- **Ekosystemtjänster**: vi överutnyttjar planetens försörjningsförmåga.
- En **växande befolkning** med ökande konsumtion ökar trycket på planeten.
- En **orättvis fördelning** av resurser, kunskap och inflytande mellan utvecklade länder och utvecklingsländer.
- **Sjukdomar** som HIV/AIDS försämrar drabbade länders förmåga till utveckling, välstånd och demokrati.
- **Klimatproblematiken** hotar de fattigaste länderna och på sikt hela mänskligheten.

Privata, offentliga och ideella organisationer kan -
och förväntas - bidra till en hållbar utveckling!

Vad motiverar en enskild organisation att ta socialt ansvar?

- Bidra till att nå samhällets mål.
- Möta krav och förväntningar från anställda, kunder, medlemmar, medborgare, ägare, huvudmän, leverantörer, närboende et.c.
- Effektiviseringar, minska kostnader.
- Förstärka/skydda varumärket.
- Bättre riskhantering.
- Stå bättre rustad för de snabba förändringarna i omvärlden.

Många initiativ för hållbar utveckling

- EU: s strategi för hållbar utveckling
- Fair Trade
- FN – Global Compact
- FN - Millemiemålen
- Global Reporting Initiative, GRI
- ILO (International Labour Organisation) konventioner
- Kyotoprotokollet
- OECD:s riktlinjer för multinationella företag
- Riodeklarationen
- Social Accountability 8000
- Social Responsible Investment, SRI
- The Equator Principles

Därför behövs ISO 26000

- En enskild standard som samlar och täcker in ett stort antal olika standarder och riktlinjer.
- En bild av socialt ansvarstagande som är globalt överenskommen mellan samhällets olika aktörer i 90 länder.
- Definierar och förklarar förhållningssätt och sakfrågor för arbete med socialt ansvarstagande.
- Omfattande, konkret vägledning samt råd om implementering.

Kort historik om standardens tillkomst

- **Maj 2001:** ISO:s konsumentkommitté börjar utreda förutsättningarna för CSR-standarder.
- **September 2002:** Rådgivande strategigrupp tillsattes inom ISO. Slutrapport klar april 2004.
- **Juni 2004:** ISO Konferens om Social Responsibility i Stockholm.
- **September 2004:** Beslut om att ge SIS och ABNT (Brasilien) delat sekretariatsuppdrag.
- **Januari 2005:** Omröstning avslutad. Arbetet drar igång.

ISO 26000 i korthet

- Titel: Guidance on Social Responsibility (SR)
- Nummer: ISO 26000
- Typ: Riktlinjer (ej tredjeparts certifiering)
- Målgrupp: Alla typer av organisationer, ej bara företag
- Måldatum: Hösten 2010
- Syfte: Ska bidra till hållbar utveckling (social, miljömässig, ekonomisk)
- Omfattning: Global
- Process: Intressentstyrd, balanserad process

Syfte med ISO 26000

- Hjälpa organisationer att införa, behålla och förbättra sitt **ramverk för socialt ansvarstagande**.
- Stödja organisationer att **utveckla konkreta former** för socialt ansvarstagande och bidrag till en hållbar utveckling.
- Underlätta en **trovärdig kommunikation** om åtaganden och resultat relaterade till socialt ansvarstagande.
- Stimulera och utveckla **en öppen och konstruktiv dialog med intressenter** i omvärlden.

Processen

- ISO: s största process någonsin.
- Ett helt nytt arbetssätt inom ISO med balansering mellan intressentgrupper, utvecklade länder och utvecklingsländer samt kön i allt arbete genom hela processen.
- 99 länder (majoriteten utvecklingsländer) deltar i arbetet.
- Ett **40-tal internationella organisationer** deltar i arbetet, t.ex. *Consumers International, European Commission, GRI, ICC, International Organization of Employers (IOE), International Labour Organization (ILO), International Trade Union Confederation (ITUC), OECD, Social Accountability Int., UNCTAD, UN- Global Compact, UNIDO, World Business Council on Sustainable Development, WHO, World Savings Banks Institute/European Savings Bank Group.*

Arbetsgruppen

- Alla länder får delta i arbetsgruppen med vardera maximalt sex experter och sex observatörer jämt fördelat på de olika intressentkategorierna:

-
1. Näringsliv
 2. Arbetstagare
 3. Konsumenter
 4. Frivilligorganisationer
 5. Offentlig förvaltning
 6. Tjänster & forskning

Arbetsgruppen - fortsättning

- De internationella organisationerna får delta med vardera maximalt två experter och två observatörer.
- Totalt ca 600 deltagare i arbetsgruppen varav ca 400 brukar vara närvarande vid de internationella arbetsgruppmötena.
- Många länder har nationella kommittéer på vars uppdrag experterna förhandlar, vilket ger ännu bredare förankring.

Svenska experter

- Sandra Adler, ECPAT (Frivilligorganisationer)
- Karin Ekberg, Assa Abloy (Näringsliv)
- Elisabeth Ekener Petersen, WSP (Tjänster & forskning)
- Jens Henriksson, Sveriges Konsumenter (Konsumenter)
- Erland Lindkvist, LO (Arbetslagare)
- Anna Linusson, Stockholms Läns Landsting (Offentlig förvaltning)

Ordförande Svenska ISO 26 000 kommittén: Anna Linusson

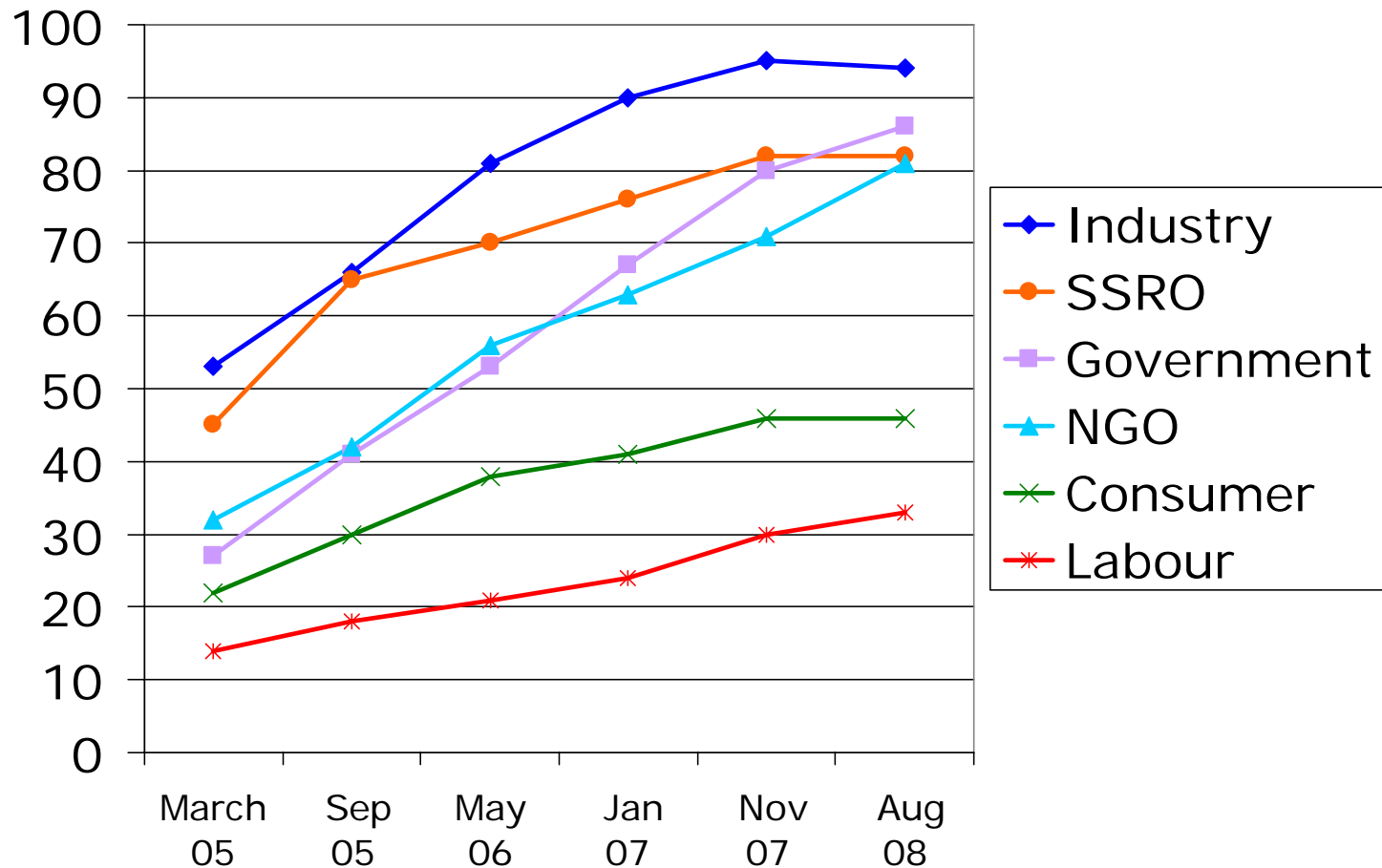
Ordförande Internationella myndighetsgruppen: Anna Linusson

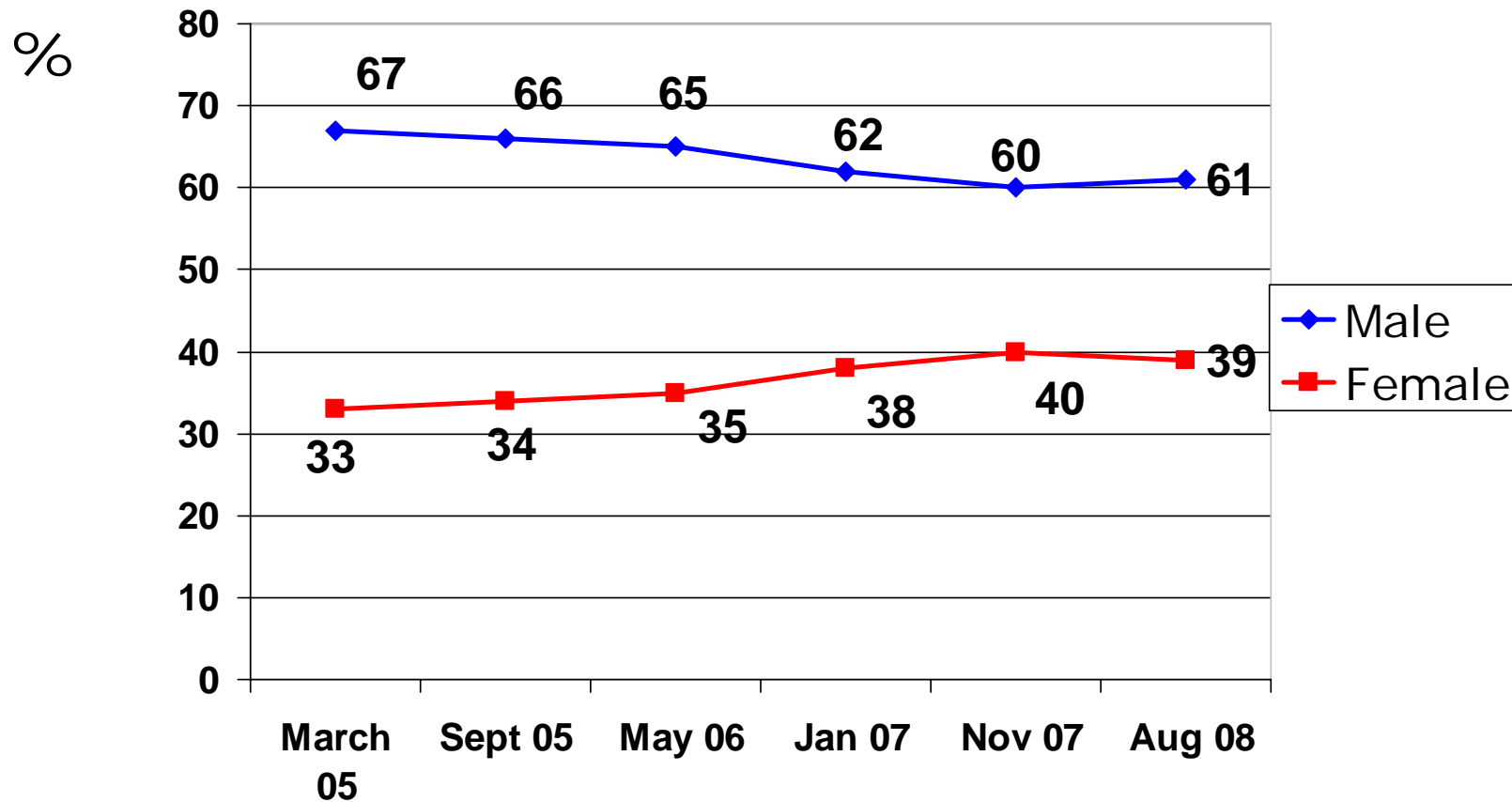
Arbetsgruppmöte i Bahrain 2009

Intressentgrupperna – utveckling av antal deltagare

Utveckling av könsbalansen

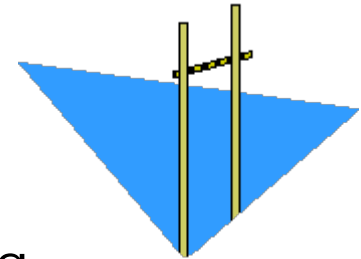
Resultat hittills samt tidsplan

- Sex olika standardförslag behandlade.
- Mellan 2000 och 7000 inkomna kommentarer på varje förslag, vilka har behandlats i arbetsgruppen.
- Det senaste förslaget, DIS (Draft International Standard), röstades igenom i februari 2010 med 2320 kommentarer.
- Kommentarererna på DIS behandlades i Köpenhamn den 17-21 maj 2010 och ledde till ett nytt förslag, FDIS (Final Draft International Standard).
- Omröstning under hösten 2010, utan kommentarer, om att ge ut FDIS som en International Standard (IS).
- **September 2010:** Antas som en internationell standard.

Utmanande att göra alla nöjda...

- Konkret - men inga krav.
- Lättläst och kortfattad - men med rejäl vägledning.
- Vägledning om implementering - men ej ledningssystem.
- Passa både små och stora organisationer.
- Passa företag, frivilligorganisationer, fackliga organisationer.

Standardens struktur

1. Omfattning
2. Termer och definitioner
3. Förståelse för socialt ansvarstagande
4. Principer för socialt ansvarstagande
5. Arbeta med socialt ansvarstagande och intressentdialog
6. Vägledning om sakområden för socialt ansvarstagande
7. Vägledning för att införa socialt ansvarstagande i verksamheten
8. Annex. Initiativ inom socialt ansvarstagande

1 Omfattning

2 Termer och definitioner

3 Förståelse för socialt ansvarstagande

4 Principer för socialt ansvarstagande (7 stycken)

Ansvarstagande - Transparens - Etiskt uppträdande - Respekt för intressenter - Efterlevnad av lagar - Efterlevnad av internationella uppförandenormer - Respekt för mänskliga rättigheter

5 Arbeta med socialt ansvarstagande och intressentdialog

Tydliggöra arbetet med att ta socialt ansvar
Identifiera och involvera intressenter

6 Vägledning om huvudområden för socialt ansvarstagande
Verksamhetsstyrning - Mänskliga rättigheter - Arbetsvillkor - Miljö - Rättvisa affärsmetoder - Konsumentfrågor - Engagemang i & utveckling av lokalsamhället

7 Vägledning för att införa socialt ansvarstagande i verksamheten

8 Annex: Initiativ inom socialt ansvarstagande

2 Definition av socialt ansvarstagande

- *En organisations ansvar för effekterna som dess beslut och aktiviteter har på samhället och miljön så att dessa, genom ett öppet och etiskt uppträdande:*
- leder till hållbar utveckling, hälsa och samhällets välfärd
- tar hänsyn till intressenternas förväntningar
- följer gällande lagstiftning och är i överensstämmelse med internationella uppförandenormer
- genomsyrar organisationer och praktiseras i relationer

ANM: Aktiviteter inkluderar produkter, tjänster och processer.

ANM: Relationer syftar på en organisations aktiviteter inom dess påverkanssfär.

4 Principer för socialt ansvarstagande

Översikt

1. Ansvarstagande.
2. Transparens.
3. Etiskt uppträdande.
4. Erkännande av intressenter.
5. Efterlevnad av lagar.
6. Efterlevnad av internationella uppförandenormer.
7. Respekt för mänskliga rättigheter

4 Principer för socialt ansvarstagande

Ansvarstagande

- En organisation ska ta ansvar för den påverkan på samhälle och miljö som uppstår på grund av dess beslut och agerande.

Den ska granska sin påverkan och svara upp mot resultat av såväl intern som extern granskning och kontroll.

Den ska vidta åtgärder där negativ påverkan uppstått samt förhindra att den upprepas.

4 Principer för socialt ansvarstagande

Transparens

- En organisation ska visa öppenhet om beslut och aktiviteter som har påverkan på samhället och miljön.
- Informationen skall vara lätt tillgänglig, begriplig, saklig och objektiv samt levereras i rätt tid.
- Principen gäller inte affärskritisk, lagligt skyddad eller sekretessbelagd information eller information som berör privatpersoner.

Ur ISO 26000

4 Principer för socialt ansvarstagande

Etiskt uppträdande

- Ärlighet, rättvisa och integritet är grunden för ett etiskt uppträdande och innebär omtanke om människor, djur och miljö samt ett åtagande att beakta sina intressenters intressen.

4 Principer för socialt ansvarstagande

Respekt för intressenter

- En organisation ska respektera, beakta och svara upp till sina intressenters rättigheter, krav och förväntningar.
- Organisationen ska identifiera och inleda en dialog med intressenterna för att känna till deras åsikter, deras lagliga rättigheter samt deras påverkan på och intresse av organisationen.

4 Principer för socialt ansvarstagande

Efterlevnad av lagar

- En organisation ska alltid efterleva lagkrav och stödja principen om att ingen står över lagen.

4 Principer för socialt ansvarstagande

Efterlevnad av internationella uppförandenormer 1

En organisation ska respektera internationella uppförandenormer, samtidigt som man efterlever lagkrav.

- Om nationell lagstiftning ger ett otillräckligt socialt och miljömässigt skydd skall efterlevnad av internationella normer eftersträvas.
- Om nationell lagstiftning står i konflikt med internationella normer ska de internationella normerna eftersträvas så långt som möjligt.

4 Principer för socialt ansvarstagande

Efterlevnad av internationella uppförandenormer 2

- Om nationell lagstiftning står i konflikt med internationella normer, och utebliven normefterlevnad resulterar i betydande konsekvenser, skall organisationen överväga sin närvaro och sina aktiviteter i landet.
- En organisation ska söka vägar för att påverka organisationer och myndigheter att åtgärda brott mot internationella uppförandenormer.
- Organisationen ska undvika att vara medverkande till, eller dra nytta av, en annan organisations brott mot internationella uppförandenormer.

4 Principer för socialt ansvarstagande

Respekt för mänskliga rättigheter

- En organisation ska respektera mänskliga rättigheter enligt the International Bill of Human Rights. Organisationen ska acceptera att mänskliga rättigheter är universella och fullt tillämpliga i alla länder, kulturer och situationer

6 Huvudområden – översikt

1. Verksamhetsstyrning (Organizational governance)
2. Mänskliga rättigheter (Human rights)
3. Arbetsrätt (Labour practices)
4. Miljö (The environment)
5. Rättvisa affärsmetoder (Fair operating practices)
6. Konsumentfrågor (Consumer issues)
7. Engagemang i och utveckling av lokalsamhället (Community involvement and development)

6 Huvudområden ISO 26 000

1. Verksamhetsstyrning (6.2) →

2. Mänskliga rättigheter (6.3)
3. Arbetsrätt (6.4)
4. Miljö (6.5)
5. Rättvisa affärsmetoder (6.6)
6. Konsumentfrågor (6.7)
7. Engagemang i och utveckling av lokalsamhället (6.8)

6.2.3 Beslutsfattande och beslutsstrukturer

Johan af Donner. Foto: Malin Hoelstad / Svd / Scanpix

Röda Korset-chef kan få åtta års fängelse

Forre Röda Korset-chefen Johan af Donner riskerar åtta års fängelse för grova bedrägerier. Röda Korset och Cancerfonden kan räkna med att få tillbaka minst hälften av de 7,7 miljoner kronor de kräver av honom.

Röda korset saknade tillräckliga rutiner för att upprätthålla principen om etiskt uppträdande.

6 Huvudområden ISO 26 000

1. Verksamhetsstyrning (6.2)
2. **Mänskliga rättigheter (6.3)** →
3. Arbetsrätt (6.4)
4. Miljö (6.5)
5. Rättvisa affärsmetoder (6.6)
6. Konsumentfrågor (6.7)
7. Engagemang i och utveckling av lokalsamhället (6.8)

- 6.3.3. Due diligence
- 6.3.4. Risksituationer för mänskliga rättigheter
- 6.3.5. Undvika att medverka
- 6.3.6. Hantering av missförhållanden
- 6.3.7. Diskriminering och särskilt sårbara grupper
- 6.3.8. Civila och politiska rättigheter
- 6.3.9. Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter
- 6.3.10. Grundläggande rättigheter på arbetet

OpenEyes

- ett utvecklingsprojekt med syfte att skapa karriärvägar för unga funktionshindrade

Stockholms Stads projekt för vägar in i arbetslivet för unga funktionshindrade.

6 Huvudområden ISO 26 000

1. Verksamhetsstyrning (6.2)
2. Mänskliga rättigheter (6.3)
- 3. Arbetsrätt (6.4)** →
4. Miljö (6.5)
5. Rättvisa affärsmetoder (6.6)
6. Konsumentfrågor (6.7)
7. Engagemang i och utveckling av lokalsamhället (6.8)

6.4.3 Anställning och anställningsstatus.

6.4.4 Arbetsförhållanden och socialt skyddsnät.

6.4.5 Dialog och samverkan.

6.4.6 Hälsa och säkerhet på arbetet.

6.4.7 Personlig utveckling och kompetensutveckling.

Krav förbättrade arbetsmiljö på en textilfabriker i Tirupur, Indien som tillverkar sjukvårdstextilier till SLL, 2009.

6 Huvudområden ISO 26 000

1. Verksamhetsstyrning (6.2)
2. Mänskliga rättigheter (6.3)
3. Arbetsrätt (6.4)
4. Miljö (6.5)
5. Rättvisa affärsmetoder (6.6)
6. Konsumentfrågor (6.7)
7. Engagemang i och utveckling av lokalsamhället (6.8)

- 6.5.3 Förebyggande av förorening.
- 6.5.4 Hållbart resursutnyttjande.
- 6.5.5 Förebyggande av och anpassning till klimatförändringar.
- 6.5.6 Skydd för och återställande av naturmiljön.

Förebyggande av förorening: SLL verkar för lägre halter läkemedel i Stockholms vatten genom samarbete, utbildning, miljökrav och uppföljning.

6 Huvudområden ISO 26 000

1. Verksamhetsstyrning (6.2)
2. Mänskliga rättigheter (6.3)
3. Arbetsrätt (6.4)
4. Miljö (6.5)

5. Rättvisa affärsmetoder (6.6)

6. Konsumentfrågor (6.7)
7. Engagemang i och utveckling av lokalsamhället (6.8)

Mutskandaler har satt fokus på ett systematiskt arbete med affärsetik hos ABB.

6.6.3 Anti-korruption.

6.6.4 Ansvarsfull politisk aktivitet.

6.6.5 Öppen konkurrens.

6.6.6 Främja samhällsansvar i inflytandesfären.

6.6.7 Respekt för äganderätten.

Källa: DN 20100506

6 Huvudområden ISO 26 000

1. Verksamhetsstyrning (6.2)
2. Mänskliga rättigheter (6.3)
3. Arbetsrätt (6.4)
4. Miljö (6.5)
5. Rättvisa affärsmetoder (6.6)
- 6. Konsumentfrågor (6.7) →**
7. Engagemang i och utveckling av lokalsamhället (6.8)

6.7.3 Korrekt marknadsföring och information samt rimliga kontraktsvillkor

6.7.4 Konsumentens hälsa och säkerhet

6.7.5 Hållbar konsumtion

6.7.6 Konsumentservice, stöd och tvistlösning

6.7.7 Skydd för personuppgifter och privatlivets helgd

6.7.8 Tillgång till tjänster för grundläggande behov

6.7.9 Utbildning och medvetenhet

Mattel hittar bly i leksaker - system för kontroll av produkter och återtag av produkter.

Farliga leksaker återkallas

Källa: aftonbladet.se

Otillåtna mängder bly i flera Barbietillbehör

Nu återkallas fler farliga leksaker, tillverkade i Kina.

Sex av produkterna har sålts i Sverige.

– Vi ber alla berörda parter om ursäkt, säger Robert A. Eckert, koncernchef för leksakstillverkaren Mattel.

Bara några veckor efter att Mattel drog tillbaka tusentals farliga leksaker från handeln är det nu dags igen. Otillåtna mängder bly har hittats i totalt sju

Jycken i Barbie Desk and Chair Bedroom Playset kan vara målade med blyfärg.

6 Huvudområden ISO 26 000

1. Verksamhetsstyrning (6.2)
2. Mänskliga rättigheter (6.3)
3. Arbetsrätt (6.4)
4. Miljö (6.5)
5. Rättvisa affärsmetoder (6.6)
6. Konsumentfrågor (6.7)
7. **Engagemang i och utveckling av lokalsamhället (6.8)**

- 6.8.3 Engagemang i lokalsamhället
- 6.8.4 Utbildning och kultur
- 6.8.5 Skapa arbetstillfällen och utveckla kompetens
- 6.8.6 Teknisk utveckling och tillgång till teknik
- 6.8.7 Välstånd och inkomster
- 6.8.8 Hälsa
- 6.8.9 Sociala investeringar

Watabaran bidrar till hållbar utveckling genom lokalt företagande i Nepal.

5 & 7 Att integrera ett effektivt arbete med socialt ansvarstagande

- **Kapitel 5** handlar om behovet av att identifiera förväntningarna på organisationens sociala ansvarstagande hos intressenterna och i inflytandesfären.

5 & 7 Att integrera ett effektivt arbete med socialt ansvarstagande

Struktur Kapitel 7:

- Organisationens karakteristik i förhållande till socialt ansvarstagande
- Förståelse av organisationens sociala ansvarstagande
- Integration av socialt ansvarstagande i organisationen
- Kommunikation om socialt ansvarstagande
- Höja trovärdigheten vad det gäller socialt ansvarstagande
- Genomgång och förbättring av organisationens praxis för socialt ansvarstagande
- Att välja vägledning för att ta ett socialt ansvar

Ur ISO 26000

7 Organisationens karakteristik i förhållande till socialt ansvarstagande

- Analysskede - hur relaterar följande aspekter av organisationen till att ta ett socialt ansvar?
 - Typ av organisation, affärsidé, verksamhet och storlek.
 - Lokaliseringen förutsättningar, relevant lagstiftning.
 - Arbetsstyrkans karaktäristik.
 - Organisation och styrsystem.
 - Bransch och värdekedja.
 - Interna och externa intressenters uppfattningar.

Ur ISO 26000

7 Förståelse av organisationens sociala ansvarstagande

- Analysskede - definition av det sociala ansvarstagandet
 - De sju huvudområdenas relevans och signifikans för organisationen
 - Identifiera inflytandesfären och hur inflytandet skall utövas
 - Göra prioriteringar bland huvudområden och delfrågor

7 Integration av samhällsansvar i organisationen

- Integrera socialt ansvarstagande i vision, strategi, mål, system, processer, beslut och praxis.
- Öka medvetenheten och kunskapen om socialt ansvarstagande.

7 Kommunikation om socialt ansvarstagande

Kommunikationen ska vara

- komplett, förståelig, relevant, sanningsenlig, tillräcklig, balanserad, aktuell och tillgänglig.

7 Kommunikation om socialt ansvarstagande

Syftet med kommunikationen

- visa hur man arbetar med socialt ansvarstagande.
- visa på ansvarstagande och transparens.
- visa att man efterlever lagkrav.
- skapa dialog med och ökad medvetenhet hos medarbetare och andra intressenter.
- underlätta granskning.
- förbättra ryktet.

Olika kommunikationskanaler listas.
Intressenterna särskilt viktiga.

Ur ISO 26000

7 Höja trovärdigheten för arbetet med socialt ansvarstagande

- Transparens om procedurer, jämförbarhet över tid.
- Motivera sina val och bortval.
- Intern och/eller extern verifieringsprocess.
- Intressentengagemang.
- Referera och anpassa sig till externa riktlinjer för rapportering.
- Deltagande i externa system, t ex miljömärkning.
- Tydlig process för eventuella konflikter med intressentgrupper.

Ur ISO 26000

7 Genomgång och förbättring av organisationens arbete med socialt ansvarstagande

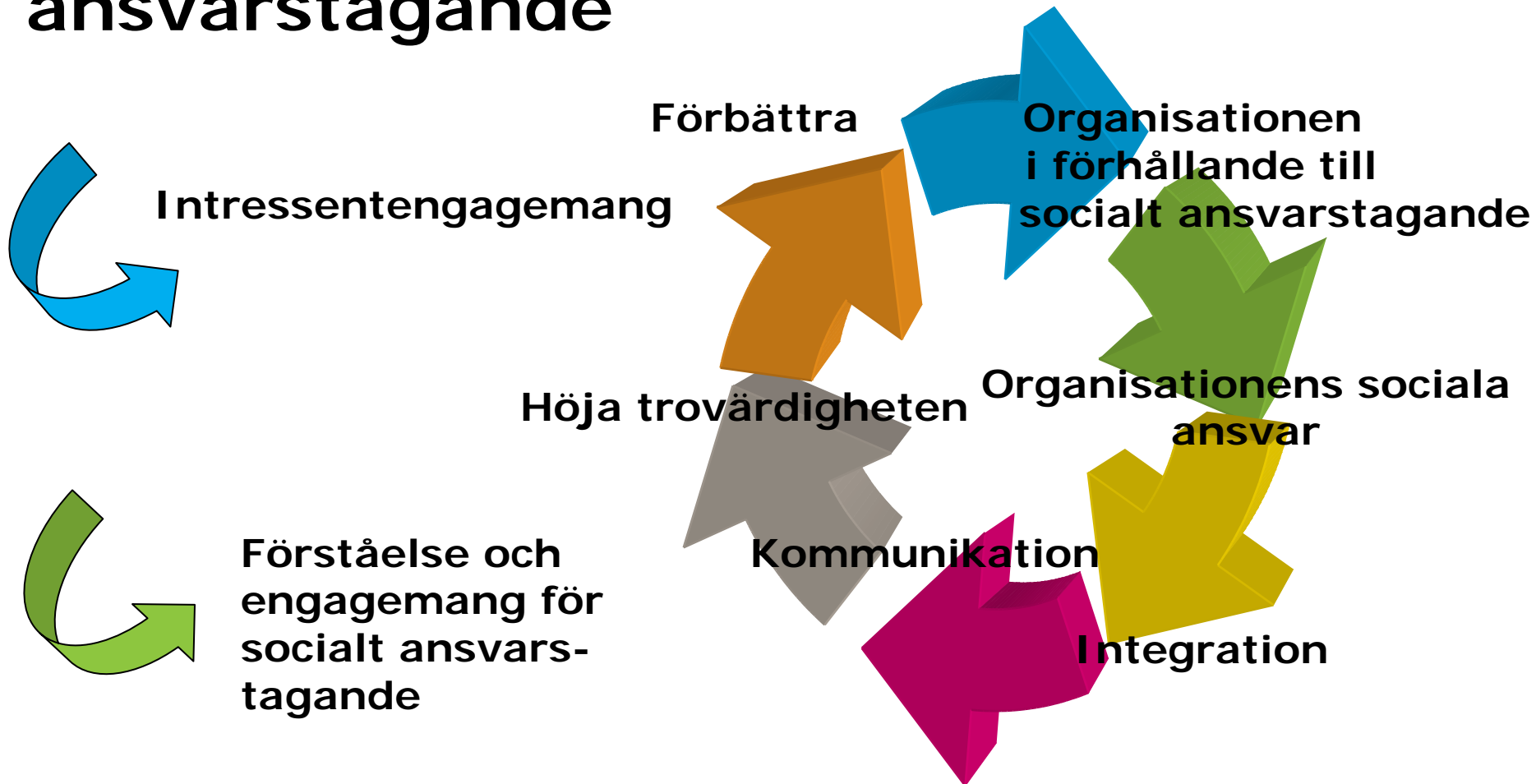
- Löpande kontroll av betydelsefulla aktiviteter och resultat
 - Internt, feedback från intressenter, indikatorer etc.
- Periodisk uppföljning
- Förbättra insamling och hanteringen av data
- Förbättra prestanda

7 Att välja vägledning för socialt ansvarstagande

- Hur man kan bedöma initiativ och deras eventuella värde för organisationen själv.
- Till detta avsnitt hör ett appendix med ett mycket stort urval av lagar, förordningar och riktlinjer inom socialt ansvarstagande.

Implementering av arbete med socialt ansvarstagande

Reflektioner från processen

- Olika kulturer med olika värderingar skall enas.
- Intressentgrupper med olika mål med standarden ska enas.
- Möten mellan de olika kulturerna och intressentgrupperna.

Reflektioner från processen

Exempel på omdebatterade frågor och farhågor, varav vissa ännu inte är lösta.

- Att standarden används som ett handelshinder.
- Att standarden ska uppfattas som en certifierbar kravstandard.
- Att man väljer ut några enkla frågor och sedan säger att man följer standarden (cherry-picking).
- Hur statliga myndigheter ska omfattas av standarden.
- Hur lösa frågor som är en rättighet i vissa länder och brottsligt i andra (rätt till sexuell läggning, föreningsfrihet).
- Hur djurrätt ska ingå och om huruvida även växternas rättigheter skall beaktas.

Att använda ISO 26000

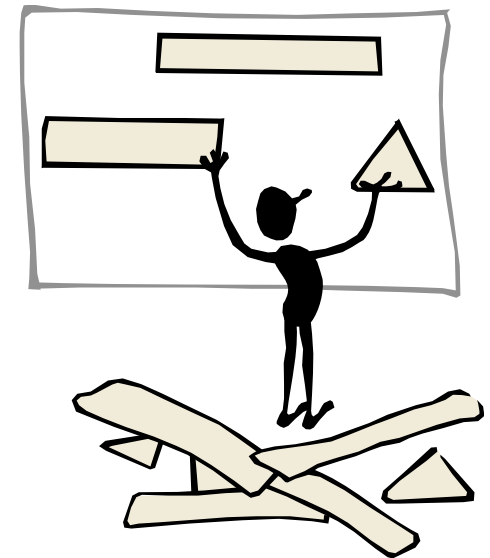
ISO 26000 underlättar arbetet med socialt ansvarstagande genom att det blir:

- lättare att kommunicera internt vad det innebär,
- lättare att bli eniga om vad som berör verksamheten,
- minimal risk att en viktig fråga glöms bort,
- lättare att kommunicera externt vad man gör,
- ökad trovärdighet när man använder internationell standard.

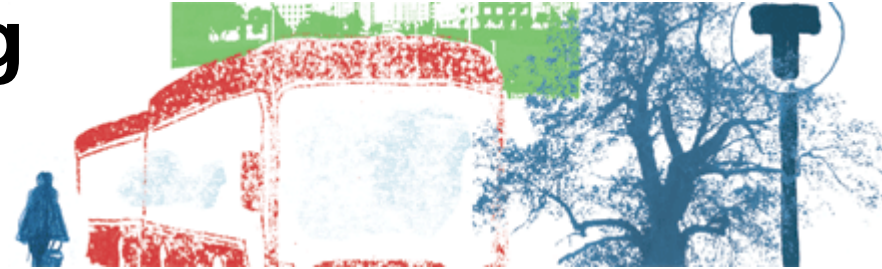
Att använda ISO 26000

- Man kan inte och behöver inte göra allt
– identifiera de viktigaste frågorna.
- Bra praktisk och konkret vägledning om möjliga åtgärder i kap 6.
- Integrera i befintlig ledningsstruktur.

Praktisk användning

- SLL

- **Syfte:** att införa ett hållbarhetsperspektiv inför utarbetande av det nya miljöprogrammet Miljö Steg 6.
- Gap-analys mot ISO 26000 av det befintliga arbetet.
- Identifikation av områden där det fanns mycket gjort och var det fanns lite eller nästan inget gjort.
- Resultatet, ett beslutsunderlag för omfattningen av ett utökat arbete med samhällsansvar.
- Frågan om att göra denna utvidgning utreds nu inom SLL för senare beslut.

Framtid och förväntningar

- Diskussion om prissättningsstrategi för att nå en stor spridning.
- Flera länder, däribland Danmark och Portugal, arbetar med nationella certifierbara standarder kopplade till ISO 26000.

Framtid och förväntningar

- GRI har tagit fram korsreferenslista mellan deras dokument och standarden.
- Diskussion pågår om hur arbetat skall förvaltas fram till en ev. omarbetning om 3 år.
- Vissa länder har bedrivit aktiv lobbying på hög nivå mot standarden – den kommer att bli betydelsefull!

Påverkanssfär

Värdekedja

Leverantörskedja

